

BÖLÜM

2

ORGANİZASYON TEORİLERİ/ YAPILARI/İLKELERİ

Tuğba YAZICI TOPÇU¹

Songül AKTAŞ²

*Bir organizasyonda başarının anahtarı;
doğru insanları belirlemek, geliştirmek ve güçlendirmektir.*
Craig Groeschel

GİRİŞ

İnsanın doğumundan başlayıp hayatının sonuna değin iletişim ve etkileşim içerisinde olduğu gerçeği göz önünde bulundurulduğunda yaşamın bir organizasyon halinde devam ettiği açıkça görülmektedir. İnsan yaşamının ve sağlığın yönetim başarısı, iyi bir organizasyon becerisini gerektirmektedir. Her mesleki disiplinde olduğu gibi ebelik mesleğinin uygulama ve yönetim sürecinde de organizasyon, etkinlik ve verimlilik açısından büyük önem taşımaktadır. Kelime anlamı olarak organizasyon; hem belirli bir yapılanmaya verilen ad hem de bu yapılanma işini gerçekleştirmeyi yani organize etmeyi tanımlayan bir sözcüktür. Önceden planlanmış olan iş ilişkilerinden meydana gelen bir yapılanmayı, düzenlemeyi ve hedeflerin uygulamaya konulmasını sağlayan sisteme organizasyon adı verilmektedir. Bir başka tanıma göre organizasyon; bir konuda yapılacak işi belirlemek ve gruplandırmak, o işi yapacak sorumluyu ve yetkiyi tanımlamak, ortak hedeflere ulaşmada insanların birlikte en verimli şekilde çalışmasını sağlamak amacıyla gerçekleştirilen bir ilişki kurma sürecidir. Uluslararası Ebeler Konfederasyonu (ICM), Avrupa Ebeler Derneği (EMA), ülkemizde yer alan ebelik ile

¹ Uzman Ebe, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sağlık Uygulama Merkezi, Farabi Hastanesi, tbiyzc@gmail.com

² Doç. Dr., Karadeniz Teknik Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü, songulbora52@gmail.com

SONUÇ

Organizasyon; bir konuda yapılacak işi belirlemek ve gruplandırmak, o işi yapacak sorumluyu ve yetkiyi tanımlamak, ortak hedeflere ulaşmada insanların birlikte en verimli şekilde çalışmasını sağlamak amacıyla gerçekleştirilen bir ilişki kurma süreci olarak tanımlanmaktadır. Klasik (geleneksel), neo-klasik (davranışsal), modern (çağdaş) ve post-modern olmak üzere dört organizasyon (yönetim) teorisi bulunmaktadır. Klasik organizasyon teorisi iş verimliliği odaklı iken, neo-klasik organizasyon teorisi insanın sosyal yönü ve davranışı yaklaşımı esas alır. Modern organizasyon teorisi çevre, teknoloji, durum ve sistem yaklaşımı temellidir. Post modern organizasyon teorisi ise; küreselleşme sonrası ortaya çıkan modern organizasyon teorisini eleştiren, sürekli gelişmeyi, rekabeti, yenilikçiliği toplam kalite yönetimini ve çoğulcuğu esas alan bir yönetim yaklaşımıdır. Organizasyonların; amaç birliği, hiyerarşi, görevlerin tanımı, esneklik gibi çeşitli ilkeleri bulunmaktadır. Yatay, dikey başta olmak üzere farklı organizasyon yapıları vardır.

Ebelikte iyi bir organizasyon; hedeflere erken ulaşmayı sağlar, bakım kalitesini, verimliliği ve hizmetten memnuniyeti artırır, maliyeti düşürür. Kadın, anne, yenidoğan ve toplum sağlığının korunması ve geliştirilmesinde mihenk taşı olan ebeklik mesleğinin temel amaç ve hedeflerine ulaşmada organizasyon becerisi önem arz etmektedir. Ebe-ler iyi plan yapma, zamanı etkin yönetme, öncelikleri doğru belirleme gibi organizasyon becerilerini geliştirmelidir. Ebenin organizasyon becerisi; etkili iletişim, problem çözme, takım çalışması, liderlik gibi özelliklerini birlikte kullanmayı gerektirmektedir.

KAYNAKLAR

- Aksay K. Örgüt yapılarında yaşanan değişimler ve modern örgüt tiplerinin incelenmesi. *Kent Akademisi*. 2015; 8(23): 111-128.
- Alan H, Özen Bekar E, Tatar Baykal Ü. Yönetim süreci ve hemşirelik hizmetleri yönetimi. Tatar Baykal Ü, Tercan Türkmen E (ed.) Hemşirelikte Yönetim içinde. İstanbul: Akademi Basın ve Yayıncılık; 2022.p. 31-66.
- Alimoğlu S. Kültürün postmodern örgüt yapılarının oluşmasında etkisi. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya: 2010.
- Asunakutlu T. Klasik ve neo-klasik dönemde örgütsel güvenin karşılaştırılması üzerine bir deneme. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 2001; (5).
- Ateş H, Banazılı AM. Modern, postmodern ve postbürokratik kamu yönetimi yaklaşımları. *Assam Uluslararası Hakemli Dergi*. 2019; 6(13): 55-64.
- Baykal Harmancı S. Yönetim süreci ve hemşirelik hizmetlerinin örgütlenmesi. Tatar Baykal Ü, Tercan Türkmen E (ed.), Hemşirelik Hizmetleri Yönetimi içinde. İstanbul: Akademi Basın ve Yayıncılık; 2014. p. 47-91.
- Behruzi R, Klam S, Dehertog M, et al. Understanding factors affecting collaboration between midwives and other health care professionals in a birth center and its affiliated Quebec hospital: a case study. *BMC pregnancy and childbirth*. 2017;17(1): 1-14. doi: 10.1186/s12884-017-1381-x
- Bloxsome D, Glass C, Bayes S. How is organisational fit addressed in Australian entry level midwifery job advertisements. *BMC Health Services Research*. 2021; 21, 1-9.
- Bolat T, Aytemiz Seymen O, İnci Bolat O et al. Erdem B. Yönetim ve organizasyon. Ankara: Detay Yayıncılık; 2014.

- Capper TS, Muurlink OT, Williamson MJ. Midwifery students' perceptions of the modifiable organisational factors that foster bullying behaviours whilst on clinical placement. A qualitative descriptive study. *Women and birth*. 2020; 36(6): 608-615. doi.org/10.1016/j.wombi.2020.12.005.
- Çetin OM. Postmodern kamu yönetimi anlayışı: teorik bir analiz. *Akademik Hassasiyetler*. 2020; 7(14): 443-464.
- Çevik HH. (2006). Örgüt teorileri ve polis teşkilatı. *İçişleri Bakanlığı*. 2006; 139.
- Çınaroğlu S, Avcı K. Yönetim biliminde sistem yaklaşımı ve sağlık alanı özelinde bir değerlendirme. *Çukurova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*. 2013; 17(1): 83-101.
- Çubukcu M. Organizasyon yapısını belirleyen faktörler ve yapının önemi. *Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 2018; 5(2):175-190. doi:/10.30803/adusobed.343212
- Doğan K. Postmodernizmin kamu yönetimine yansımaları: ombudsman ve toplam kalite yönetimi yaklaşımları. *Electronic Turkish Studies*. 2015; 10(14).
- Efil İ. (2010). İşletmelerde yönetim ve organizasyon. Bursa: Dora Basım Yayın Dağıtım; 2010.
- Ertekin İ. Klasik örgüt kuramları. *Journal of Emerging Economies and Polic*. 2017; 2(2): 64-73.
- Gölbacı Ş, Urhan V. "Postmodern yönetim düzeni: iktidar artık her yerde" (postmodern management order: sovereign power is now everywhere). Yücedoğan G, Gölbacı Ş, Aydın H, et al. (ed.) 10 Yıldır Tartıştıklarımız içinde. İstanbul: Kültür Üniversitesi Yayınları; 2012. p. 137-158.
- İçerli L. Örgüt yapısı ve örgütsel adalet arasındaki ilişkiler. Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimleri Enstitüsü, İşletme Ana Bilim Dalı Doktora Tezi, İzmir: 2009.
- Karaca M. "Örgüt Kültürü Modellerinin İncelenmesine Yönelik Bir Literatür Çalışması." *Uluslararası Akademik Birikim Dergisi*. 2022; (5): 3.
- Koçel T. İşletme yöneticiliği. 18. Basım. İstanbul: Beta Basın Yayın Dağıtım; 2020.
- Lamba, M. Karar vermeyi etkileyen yapısal faktörler bakımından yönetim ve organizasyon teorilerinin incelenmesi. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*. 2014; (2): 8-18.
- Liefvoeghe AP, Mac Davey K. Accounts of workplace bullying: The role of the organization. *European Journal of work and organizational psychology*. 2001; 10(4): 375-392.
- Öğütoğulları E, Akpınar T. İnsan kaynakları yönetiminin kuramsal gelişimi: klasik, neo-klasik ve modern örgüt kuramları. *Karatahta İş Yazıları Dergisi*. 2016; (23).
- Özseveç Y. "Postmodernizm üzerine". *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*. 2017; 10 (54): 137-142.
- Öztürk Z, Demir Ö. Klasik, neo-klasik ve modern yönetim yaklaşımlarının karşılaştırılmasına ilişkin bir analiz. *Uluslararası Sağlık Yönetimi ve Stratejileri Araştırma Dergisi*. 2017; 3(2): 119-134.
- Sevinç K, Tetik S, Erca C. Örgüt kültürünü oluşturan faktörler. *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*. 2001; 8(1): 219-242.
- Şener E. Hawthorne araştırmaları. Uslu O (ed) Deney ve Gözlem Temelli Psikolojik Çalışmaların Örgütsel Davranışa Katkıları içinde. Ankara: Atlas Akademik Basım Yayın Dağıtım; 2021. p. 49-71.
- Şengül R. Henri Fayol'un yönetim düşüncesi üzerine notlar. *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*. 2007;14(2), 257-273.
- Tanrıverdi H, Akhoroz A, İstanbullu Temel İ. Sağlık işletmelerinde çalışan hemşire ve ebelerin yönetim ve organizasyon kavram ve uygulamalarına bakış açıları. *Business & Management Studies: An International Journal*. 2014; 2(1): 1-17.
- Taslak S, Kara M. İşletme bilimine giriş. Trabzon: Murathan Yayınevi; 2012.
- Tatar Baykal Ü, Harmancı Seren AK. Yönetim kavram ve kuramları. Tatar Baykal Ü, Tercan Türkmen E (ed.), Hemşirelik Hizmetleri Yönetimi içinde. İstanbul: Akademi Basın ve Yayıncılık; 2014. p. 1-47.
- Topaloğlu C. Yönetim kuramları ve örgüt içi çatışmalar. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*. 2011; 6(1): 249-265.
- Uyer G, Bahçecik N. Hemşirelik hizmetlerinin planlanması ve organizasyonu. Uyer G, Kocaman G (ed.), Hemşirelik Hizmetleri Yönetimi El Kitabı içinde. İstanbul: Koç Üniversitesi Yayınları; 2016. p. 23-57.